

Secondhand Smoke and Preventive Smoking Behavior of Women with Smoking Husbands

Sombat Tanasuk

Faculty of Nursing, Huachiew Chalermprakiet University, Samutprakarn 10540

E-mail: Sombat_daw@hotmail.com

Jariyawat Kompayak

Faculty of Nursing, Huachiew Chalermprakiet University, Samutprakarn 10540

E-mail: jkompayak@gmail.com

Chadapa Prasertsong

Faculty of Nursing, Huachiew Chalermprakiet University, Samutprakarn 10540

E-mail: dr.chadapa@yahoo.com

Correspondence concerning this article should be addressed to **Sombat Tanasuk**,

Faculty of Nursing, Huachiew Chalermprakiet University, Samutprakarn 10540

E-mail: Sombat_daw@hotmail.com

Received date: April 19, 2020 Revised date: November 13, 2020 Accepted date: December 4, 2020

Abstract

PURPOSES: This research aimed to study the relationship between personal factors and preventive smoking behavior as well as between literacy on secondhand smoke and preventive smoking behavior of women with smoking husbands. **METHODS:** The purposive sample consisted of 340 women with smoking husbands. The research instrument was a questionnaire on literacy on secondhand smoke and smoking preventive behavior, which had the reliability coefficients at 0.86 and 0.92 respectively. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient. **RESULTS:** The samples had the overall literacy on secondhand smoke at a good level, each aspect of literacy being at the good level as well. The overall secondhand preventive smoking behavior was at a medium level. Personal factors, i.e., age, occupation, and income were significantly related with secondhand preventive behavior ($p = 0.05$). **CONCLUSIONS:** The overall literacy on secondhand smoke was not related with the secondhand smoking preventive behavior significantly ($p = 0.05$). It was found that knowledge and understanding in preventing secondhand smoke and communication skills for preventing secondhand smoke were positively correlated with secondhand smoking preventive behavior significantly ($p = 0.05$).

Keywords: Literacy on secondhand smoke, preventive smoking behavior, women with smoking husbands

บทนำ

บุหรี่ เป็น ยา สูบ ชนิด หนึ่ง ที่ มี ส่วนประกอบของสารพิษหลากหลายชนิดรวมไว้ด้วยกัน โดยเฉพาะสารก่อมะเร็ง (เติมศิริกุลชัย และเบญจกุล, 2550) ควันบุหรี่ทำให้เกิดการทำลายอวัยวะของผู้ที่ได้รับควันบุหรี่โดยไม่ได้เป็นผู้สูบเองเช่นเดียวกับผู้สูบ จึงเรียกผู้ได้รับควันบุหรีว่า ผู้สูบบุหรีมือสอง (Secondhand smoker) สำหรับประเทศไทย ได้สำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรีของประชากรอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปในปี พ.ศ. 2557 พบว่า มีอัตราการสูบบุหรีเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2556 คือร้อยละ 19.9 เป็นร้อยละ 20.7 โดยเพิ่มขึ้นทั้งเพศชายและเพศหญิง เพศชายจากร้อยละ 39.0 เป็นร้อยละ 40.5 ส่วนเพศหญิงเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 2.1 เป็นร้อยละ 2.2 จากรายงานข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าผู้สูบบุหรีมือสองและผู้ได้รับควันบุหรีมือสองต้องมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน ควันบุหรีมือสอง เป็นควันในรูปของละออง หมอกควัน และก๊าซจากการเผาไหม้ของสารเคมีเล็กๆ ในบุหรี ซึ่งนอกจากนิโคตินแล้วยังมีสารน้ำมันดิน (TAR) ที่ประกอบด้วยสารก่อมะเร็งมากกว่า 60 ชนิด และสารอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งมีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ยืนยันชัดเจนว่าการได้รับควันบุหรีมือสองเป็นอันตรายต่อสุขภาพอย่างรุนแรงและอาจรุนแรงจนถึงแก่ชีวิต ซึ่งพบได้ทุกวัยตั้งแต่เด็กอ่อน (องค์การการวิจัยด้านมะเร็งระหว่างชาติ, 2550)

ในห้องที่อากาศไม่ถ่ายเท การสูบบุหรีทุก 20 มวน จะทำให้ผู้ที่ไม่สูบบุหรีในห้องนั้น

ต้องหายใจเอาควันบุหรีเข้าไปปริมาณเท่ากับผู้สูบบุหรี (มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี, 2557) ดังนั้นการป้องกันเพื่อไม่ให้ได้รับควันบุหรีมือสองจึงเป็นสิ่งสำคัญที่บุคคลต้องปฏิบัติ

การทบทวนเอกสารและการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารวิชาการและงานวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันหรือการหลีกเลี่ยงการได้รับควันบุหรีมือสอง จากงานวิจัยของทองกันยา (2556) พบว่าทั้งต่างประเทศและในประเทศไทยส่วนใหญ่ศึกษาในหญิงตั้งครรภ์ เด็ก วัยรุ่น และในผู้ป่วยโรคเรื้อรังบางกลุ่มเช่น โรคเบาหวาน โรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ในสถานบันเทิง ที่ทำงาน สำหรับ ทองกันยา (2556) ได้ศึกษาในกลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรังได้แก่ ความดันโลหิตสูง เบาหวาน หลอดเลือดหัวใจ หลอดเลือดสมอง ปอดอุดกั้นเรื้อรัง จำนวน 150 คน พบว่าผู้ป่วยกลุ่มที่ศึกษามีพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงควันบุหรีมือสองในระดับปานกลาง การรับรู้ประโยชน์ของการหลีกเลี่ยงควันบุหรีมือสองและการสนับสนุนทางสังคมสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงควันบุหรีมือสองได้ร้อยละ 16.7 ($r = 0.16, p < 0.05$)

จากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับความรู้ทางสุขภาพซึ่งในปัจจุบันมีความสำคัญต่อการปฏิบัติด้านสุขภาพของประชาชนนั้น ยังไม่พบการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรีมือสอง แต่พบในการศึกษาอื่นๆ เช่น การป้องกันโรคไข้เลือดออกตั้งที่กล่าวมาแล้วนั้น พบว่าความรู้ทางสุขภาพมีความสัมพันธ์

ทางบวกที่ระดับปานกลางกับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (จันทรินทรากร, 2557) การศึกษาในผู้สูงอายุที่เป็นโรคเรื้อรังหลายโรคพบว่าผู้สูงอายุมีความรอบรู้ทางสุขภาพระดับปานกลาง และพฤติกรรมสุขภาพโดยรวมมีความสัมพันธ์กับความรอบรู้ทางสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $r = 0.46, p < 0.01$ (กิ่งแก้ว และประเสริฐศรี, 2558) การศึกษาที่กล่าวทั้งหมดพบว่ากลุ่มเป้าหมายมีความรอบรู้ทางสุขภาพอยู่ระดับปานกลางเท่านั้น

ผู้วิจัยตระหนักถึงปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการได้รับควันบุหรี่มือสองโดยเฉพาะผู้หญิงที่มีสามีสูบบุหรี่ซึ่งเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกันมาก และเห็นถึงความสำคัญของความรอบรู้ทางสุขภาพจึงกำหนดเป็นประเด็นปัญหาของการวิจัยและศึกษาถึงความรอบรู้ด้านควันบุหรี่มือสองของผู้หญิงที่มีสามีสูบบุหรี่ว่าอยู่ระดับใด และจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันควันบุหรี่มือสองหรือไม่ โดยนำปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และโรคประจำตัวเข้ามาศึกษาด้วยว่าจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันควันบุหรี่มือสองหรือไม่ เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการพิจารณาป้องกันการได้รับควันบุหรี่มือสองให้กับผู้หญิงที่มีสามีสูบบุหรี่ และประชาชนในชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ด้านควันบุหรี่มือสองของผู้หญิงที่มีสามีสูบบุหรี่
2. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการป้องกันควันบุหรี่มือสองของผู้หญิงที่มีสามีสูบบุหรี่
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการป้องกันควันบุหรี่มือสองของผู้หญิงที่มีสามีสูบบุหรี่และความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านควันบุหรี่มือสองและพฤติกรรมการป้องกันควันบุหรี่มือสองของผู้หญิงที่มีสามีสูบบุหรี่

วิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้หญิงที่มีสามีสูบบุหรี่ที่มารับบริการการตรวจรักษาโรค แผนกผู้ป่วยนอกประเภทประกันสังคมโรงพยาบาลเพชรเวช กรุงเทพมหานคร เลือกตัวอย่างแบบกลุ่มตัวอย่างตามวัตถุประสงค์ (Purposive sampling) โดยเลือกผู้หญิงอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป ที่มาตรวจรักษาโรคแผนกผู้ป่วยนอกประเภทประกันสังคม ไม่สูบบุหรี่ มีสามีสูบบุหรี่และอาศัยอยู่ด้วยกันกับสามีไม่น้อยกว่า 6 เดือน สื่อสารภาษาไทยได้ และลงลายมือชื่อสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สอบถามลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ของสามี และลักษณะครอบครัว

ส่วนที่ 2 ความรอบรู้ด้านคว้นบุหรีมือสอง มีตัวเลือกให้ตอบคือ ใช่ ไม่ใช่ ไม่แน่ใจ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน ตอบไม่แน่ใจ หรือไม่ตอบได้ 0 คะแนน การแปลผล คะแนน 0.00-3.32 อยู่ในระดับต่ำ คะแนน 3.33-6.66 อยู่ในระดับปานกลาง คะแนน 6.67-10.00 อยู่ในระดับดี

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการป้องกันคว้นบุหรีมือสอง เป็นข้อคำถาม ในลักษณะของมาตราประมาณค่า 4 ระดับ ได้แก่ ไม่ได้ปฏิบัติเลย ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัติเป็นประจำ การแปลผลคะแนน คะแนน 3.01-4.00 อยู่ในระดับสูง คะแนน 2.01-3.00 อยู่ในระดับปานกลาง คะแนน 1.00-2.00 อยู่ในระดับต่ำ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ผู้วิจัยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์เท่ากับ 0.66-1.00 จากนั้น นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้หญิงที่มีสามีสูบบุหรีหรือผู้ป่วยใน ชั้น 4 ของโรงพยาบาลเพชรเวช จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คูเดอริ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Method) ได้ค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามส่วนของความรอบรู้ด้านคว้นบุหรีมือสอง เท่ากับ 0.86 และส่วน

ของพฤติกรรมการป้องกันคว้นบุหรีมือสอง ใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีและสมัครใจเข้าร่วมในการวิจัย ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างลงลายมือชื่อในใบสมัครยินยอมเข้าร่วมการวิจัย กลุ่มอย่างมีจำนวน 340 คนจากนั้นผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบ ดำเนินการเก็บข้อมูล เดือนพฤษภาคม-เดือนกรกฎาคม 2562

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป การทดสอบสมมุติฐาน กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สถิติที่ใช้ วิเคราะห์ข้อมูลโดย แจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผลค่าเฉลี่ย และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson's Product Moment Correlation Coefficient

ผลการวิจัย

ลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะส่วนบุคคลของสามีและลักษณะครอบครัว

กลุ่มตัวอย่าง มีอายุ 20-29 ปี มากที่สุด ร้อยละ 43.53 อายุเฉลี่ย 34.34 ปี สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาหรือ ปวช. ร้อย

ละ 43.53 มีอาชีพรับจ้างเป็นแม่บ้านร้อยละ 64.41 ส่วนใหญ่มีรายได้เพียงพอแต่เป็นหนี้ ร้อยละ 80.88 มีโรคประจำตัวที่แพทย์วินิจฉัย ร้อยละ 42.05 ได้แก่ โรคหืดอย่างเดียว ร้อยละ 8.52 แต่เมื่อรวมการเป็นโรคหืดร่วมกับโรคอื่น ได้แก่ ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ และเบาหวาน รวมเป็นร้อยละ 7.64

สามีของกลุ่มตัวอย่าง มีอายุน้อยกว่า 29 ปี มากที่สุดร้อยละ 30.88 อายุเฉลี่ย 36.41 ปี สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาหรือ ปวช. ร้อยละ 42.69 มีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 62.09 มีรายได้เพียงพอแต่เป็นหนี้ ร้อยละ 81.71 มีโรคประจำตัวที่แพทย์วินิจฉัย ร้อยละ 64.70 ซึ่งเป็นโรคหืดมากที่สุด ร้อยละ 12.35 โรคหืดร่วมกับโรคความดันโลหิตสูงอีกร้อยละ 8.23 เป็นโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังร้อยละ 3.23 ระยะเวลาที่สูบบุหรี่มากที่สุด 1-10 ปี ร้อยละ 48.48 รองลงมา คือ 11-20 ปี ร้อยละ 30.69

ลักษณะครอบครัว ที่พักอาศัยส่วนใหญ่เป็นคอนโดมิเนียม/ห้องพัก ร้อยละ 83.09 สมาชิกที่พักอาศัยอยู่ร่วมกันส่วนใหญ่เป็นสามี ภรรยา ร้อยละ 78.25 มีครอบครัวที่มีบุตรอาศัยอยู่ด้วย ร้อยละ 21.75

ระดับความรู้ด้านควันบุหรี่มือสองของผู้หญิงที่มีสามีสูบบุหรี่

ความรู้ด้านควันบุหรี่มือสองโดยรวมอยู่ในระดับดี (Mean=9.16, S.D=0.57) เมื่อจำแนกรายด้านทั้ง 6 ด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับดี ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเข้าถึงข้อมูลทางสุขภาพในการป้องกันควันบุหรี่มือ

สอง (Mean=9.97, S.D=0.30) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านความรู้ความเข้าใจในการป้องกันควันบุหรี่มือสอง (Mean=8.43, S.D=1.85)

ระดับพฤติกรรมการป้องกันควันบุหรี่มือสองของผู้หญิงที่มีสามีสูบบุหรี่

พฤติกรรมการป้องกันควันบุหรี่มือสองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=2.82, S.D=0.31) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มี 4 ข้อที่มีคะแนนอยู่ในระดับสูงเรียงตามลำดับคือ เมื่อสัมผัสกับควันบุหรี่จากสามีจะนำเสื้อผ้าไปซัก (Mean=3.17, S.D=0.46) รองลงมา คือขอให้สามีสูบบุหรี่นอกบ้าน (Mean=3.16, S.D=0.39) เดินหนีเมื่อสามีสูบบุหรี่ในห้อง (Mean=3.0, S.D=0.38) แยกตัวออกมาเมื่อสามีสูบบุหรี่ (Mean=3.02, S.D=0.44) ตามลำดับ ส่วนพฤติกรรมการป้องกันควันบุหรี่มือสองที่มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง มี 6 ข้อ คือ ไม่อนุญาตให้สามีสูบบุหรี่ในรถหรือในบ้าน (Mean=3.00, S.D=0.46) รองลงมาคือ ถ้าทำนอนอยู่กับสามีที่กำลังสูบบุหรี่และไม่สามารถปลีกตัวออกมาได้ จะขอให้หยุดสูบบุหรี่ (Mean=2.99, S.D=0.41) เมื่ออยู่ในบ้านจะออกจากบ้านหากไม่มีบริเวณที่ห่างจากควันบุหรี่ (Mean=2.89, S.D=0.52) เมื่อสามีเริ่มจุดบุหรี่ยังคงพูดคุยหรือนั่งอยู่ด้วยกัน (Mean=2.35, S.D=0.59) อนุญาตให้มีการสูบบุหรี่ในบ้าน (Mean=2.31, S.D=0.64) นั่งพูดคุยกับสามี

แม้ว่าเขากำลังสูบบุหรี่ (Mean=2.23, S.D=0.57) ตามลำดับ

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และพฤติกรรมการป้องกันควันบุหรี่มือสอง

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และพฤติกรรมการป้องกันควันบุหรี่มือสองของผู้หญิงที่มีสามีสูบบุหรี่ (Pearson's correlation coefficients, r)

ปัจจัยส่วนบุคคล	พฤติกรรมการป้องกันควันบุหรี่มือสอง		
	\bar{x}	r	p
อายุ	34.58	.107	0.048
ระดับการศึกษา	3.81	.044	0.421
อาชีพ	4.35	-.265	0.000
รายได้	1.85	-.156	0.004
โรคประจำตัว	1.84	-.090	0.099

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ อาชีพ รายได้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันควันบุหรี่มือสองอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ < 0.05 ส่วนระดับการศึกษา และโรคประจำตัว ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันควันบุหรี่มือสอง

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านควันบุหรี่มือสองกับพฤติกรรมการป้องกันควันบุหรี่มือสอง

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านควันบุหรี่มือสองและพฤติกรรมการป้องกันควันบุหรี่มือสอง (Pearson's correlation coefficients, r)

ความรู้ด้านควันบุหรี่มือสอง	พฤติกรรมการป้องกันควันบุหรี่มือสอง	
	r	p
ด้านความรู้ความเข้าใจในการป้องกันควันบุหรี่มือสอง	0.138	0.011
ด้านการเข้าถึงข้อมูลทางสุขภาพในการป้องกันควันบุหรี่มือสอง	-0.069	0.207
ด้านทักษะการสื่อสารในการป้องกันควันบุหรี่มือสอง	0.202	0.000
ด้านการตัดสินใจในการป้องกันควันบุหรี่มือสอง	-0.048	0.374
ด้านการจัดการตนเองในการป้องกันควันบุหรี่มือสอง	0.001	0.979
ด้านการรู้เท่าทันสื่อในการป้องกันควันบุหรี่มือสอง	-0.094	0.083
ความรู้ด้านควันบุหรี่โดยรวม	0.012	0.829

ความรอบรู้ด้านวันบຸຮືโดยรวมไม่มี ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันวัน บຸຮືมือสอง เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า ด้าน ความรู้ ความเข้าใจวันบຸຮືมือสอง และด้าน ทักษะการสื่อสารในการป้องกันวันบຸຮືมือ สองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการ ป้องกันวันบຸຮືมือสอง อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ < 0.05

ส่วนด้านการเข้าถึงข้อมูลทางสุขภาพใน การป้องกันวันบຸຮືมือสอง ด้านการตัดสินใจ ในการป้องกันวันบຸຮືมือสอง ด้านการ จัดการตนเองในการป้องกันวันบຸຮືมือสอง และด้านการรู้เท่าทันสื่อในการป้องกันวัน บຸຮືมือสอง ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการ ป้องกันวันบຸຮືมือสองอย่างมีนัยสำคัญ ($p \leq 0.05$)

สรุปและอภิปรายผล

ระดับความรอบรู้ด้านวันบຸຮືมือสอง ของผู้หญิงที่มีสามีสูบบุຮືโดยรวมและราย ด้านทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับดี อาจเนื่องจาก กลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาชั้นมัธยมหรือ ปวช.เป็นส่วนใหญ่ จึงสามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารและสื่อออนไลน์ต่างๆ สามารถอ่าน ออกเขียนได้ สามารถตรวจสอบข้อมูลได้ ถูกต้อง สามารถแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการ ดูแลสุขภาพได้ด้วยตนเอง จากแหล่งข้อมูลที่ หลากหลาย ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ สิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์ต่างๆ ซึ่งมีการรณรงค์ เผยแพร่เรื่องผลกระทบของบຸຮືต่อสุขภาพ การป้องกันวันบຸຮືมือสอง ทำให้กลุ่ม

ตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ผลกระทบของบຸຮືและวันบຸຮືมือสองมาก ขึ้น การได้รับข่าวสารทางสุขภาพจะทำให้กลุ่ม ตัวอย่างมีข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจป้องกัน สุขภาพของตนเองได้อย่างเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

พฤติกรรมการป้องกันวันบຸຮືมือสอง ของผู้หญิงที่มีสามีสูบบุຮືโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง (Mean=2.82, S.D=0.31) เมื่อ จำแนกตามข้อพบว่า ข้อที่แปลผลมีระดับสูงที่มี คะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ เมื่อสัมผัสกับวัน บຸຮືจากสามีจะนำเสื้อผ้าไปซักเพื่อกำจัดกลิ่น วันบຸຮືถึงแม้เสื้อผ้าจะยังสะอาด (Mean= 3.17, S.D=0.46) พฤติกรรมการป้องกันวัน บຸຮືมือสองของผู้หญิงที่มีคู่สมรสสูบบุຮືที่มี ระดับปานกลางที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ นั่ง พุดคุยกับสามีแม้ว่าเขากำลังสูบบุຮື (Mean= 2.23, S.D=0.57) อธิบายได้ว่า ผู้หญิงที่คู่ สมรสสูบบุຮືเห็นถึงความสำคัญในการ ป้องกันวันบຸຮືแต่มีข้อจำกัดในการป้องกัน วันบຸຮືมือสอง

จากการศึกษาพบว่าที่พักอาศัยส่วน ใหญ่เป็นคอนโดมิเนียม/ห้องพักร้อยละ 83.09 ซึ่งด้วยบริเวณที่พักอาศัยเป็นพื้นที่ปิดขนาด ห้องประมาณ 25-35 ตารางเมตร ทำให้ไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงหรือป้องกันวันบຸຮືได้ จากการสนทนากลุ่มตัวอย่างหลายคนพูดว่า “เวลาเขาสูบบุຮືก็อยู่ในห้องจะเผลอออกไปไหน เตียวเขาไม่พอใจ” “ห้องมีแค่นี้จะให้หนีไป ไหน” จะเห็นได้ว่าผู้หญิงที่มีสามีสูบบุຮື เขามี ความรู้แต่ไม่สามารถที่จะป้องกันวันบຸຮືได้

ทุกครั้งที่มีสูบบุหรี่ เนื่องจากข้อจำกัดหลายอย่างที่อยู่ร่วมกัน แสดงให้เห็นว่าได้รับควันบุหรี่ในบ้านเป็นส่วนมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประทุมสุวรรณ (2562) พฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการได้รับควันบุหรี่มือสองของสตรีที่มีสมาชิกในครอบครัวสูบบุหรี่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการได้รับควันบุหรี่มือสองโดยรวมอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 53.2

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ อาชีพ รายได้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันควันบุหรี่มือสองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 อาจเนื่องจาก กลุ่มตัวอย่างที่มารับบริการในโรงพยาบาลมีสิทธิการรักษาประกันสังคมแสดงให้เห็นถึงมีงานประจำที่มั่นคงและมีรายได้ที่เพียงพอประกอบกับกลุ่มตัวอย่างทุกคนมีอายุช่วงวัยทำงาน คิดเป็นร้อยละ 100.00 จึงอาจมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพิษภัยของบุหรี่ จากช่วงวัยที่ผ่านการเรียนรู้จนทำให้มีพฤติกรรมที่จะปกป้องตนเองจากควันบุหรี่ของสามี สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาตระกุล (2555) ที่กล่าวว่าระดับการศึกษา มีความสามารถในการทำนายความตั้งใจในการเลิกสูบบุหรี่ ซึ่งความตั้งใจในการเลิกสูบบุหรี่เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงการป้องกันควันบุหรี่ไปสู่บุคคลอื่นๆ และ สอดคล้องกับการศึกษาของ ทองกันยา (2556) ที่พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างอายุ การรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการหลีกเลี่ยง ควัน บุหรี่ มือ สอง มี ความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการ

หลีกเลี่ยงการได้รับควันบุหรี่มือสองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ความรอบรู้ด้านควันบุหรี่มือสอง โดยรวมไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันควันบุหรี่มือสอง อาจเนื่องจากข้อมูลลักษณะของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นคอนโดมิเนียม ห้องพัก คิดเป็นร้อยละ 83.09 ซึ่งเป็นข้อจำกัดเรื่องสภาพที่อยู่อาศัย ไม่สามารถหลีกเลี่ยงควันบุหรี่มือสอง หรือเลี่ยงไปอยู่ที่อื่นได้ นอกจากนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาอยู่ร่วมกับสามีซึ่งเป็นผู้สูบบุหรี่ เป็นระยะเวลานาน ตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 45.86 รองลงมา 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.06 แสดงให้เห็นถึงความยินยอมรับสภาพ สอดคล้องกับวาทกรรมเรื่องชายเป็นใหญ่ ที่ยอมรับให้ผู้ชายเป็นผู้นำของครอบครัว สามารถจะแสดงพฤติกรรมใดๆ ก็ได้

การศึกษานี้ ขัดแย้งกับการศึกษาของ กิ่งแก้ว และ ประเสริฐศรี (2558) ที่ศึกษาพบว่า พฤติกรรมสุขภาพ โดยรวม มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางสุขภาพหรือความรอบรู้ทางสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=.46, p<.01$) และงานวิจัยของ จันทรินทรากร (2557) ที่ศึกษาพบว่า ความฉลาดทางสุขภาพหรือความรอบรู้ทางสุขภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r=.78, p=.05$)

ข้อเสนอแนะ

พยาบาลหรือทีมสุขภาพ ควรมีการประเมินภาวะสุขภาพของผู้ป่วยโรคทางเดินหายใจโดยใช้แบบสอบถามคุณลักษณะส่วนบุคคลของสามีหรือภรรยาที่เป็นผู้สูบบุหรี่ เพื่อศึกษาถึงผลกระทบจากควันบุหรี่มือสอง

ควรให้ความรู้เรื่องผลกระทบของควันบุหรี่ และการป้องกันผลกระทบดังกล่าว แก่ผู้หญิงที่สามีสูบบุหรี่และแก่บุคคลทั่วไป

การศึกษาในครั้งต่อไป ควรศึกษาด้วยวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรค ของพฤติกรรมการป้องกันควันบุหรี่มือสองของผู้หญิงที่มีสามีสูบบุหรี่ เพื่อนำผลการศึกษามาใช้ในการวางแผนป้องกันผลกระทบจากควันบุหรี่มือสองต่อไป

References

- Chantintharakorn, A. (2557). *The relationship between health intelligence and preventive behaviors and control of dengue fever among volunteers (Health Volunteers) in Suan Luang Subdistrict Municipality, Krathum Baen District Samut Sakhon Province*. [Unpublished master's thesis]. Kasetsart University.
- International Cancer Research Organization. (2550). *National cancer control plan*. Agricultural Cooperative Assembly of Thailand.
- Kingkaew, S., & Prasertsri, N. (2558). The relationship between health intelligence and health behavior of the elderly with many chronic diseases. *Journal of Nursing*, 25(3), 43-54.
- Ma Trakul, M. (2555). Factors predicting the intention of smoking cessation among cigarette smokers in Chiang Rai, Thailand *Nursing Journal*, 61(1), 10-11.
- Prathumsuwan, A. (2562). Secondhand smoke avoidance behaviors among women with family members smoking. *Nursing Journal*, 68(2), 17-26.
- Smoking Campaign Foundation. (2557). *Secondhand smoke, the dangers of cigarettes that we don't smoke*.
<http://www.thaihealth.or.th>
- Termsirikulchai, L., & Benjakul, S. (2550). *Survey of smoking habits of Thai people*. Knowledge Research and Management Center for Tobacco Control.
- Thongkanya, R. (2556). *Factors predicting behavior to avoid secondhand smoke of chronic disease patients in Bangkok*. [Unpublished master's thesis]. Chulalongkorn University.